

251.

S K Å N E.

Frosta härad.

Svensköps s:n.

Maa.

Hans Nilsson.

2560

Uppst. av
Bonde Nilsson
1929.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESBOK

R E G I S T E R.

	Sid.
Majvisa	214. 2
Jul	220. 8
Såkaka	222. 10
Folkmedicin /djur/	223. 11
Kreaturen /skydd/	225. 13
Födelse	226. 14
Maran	227. 15
Spökeri	228. 16
Bäckhästen	229. 17
Skogssnuvan	231. 19

252.

2560

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Död och begravning	234.	22
Bröllop	236.	24
Brännvinsbränning	238.	26
Gårdens liv och arbete	240.	28
Folk med cin		30
Mid sommar		35
1:sta Maj		37

2560

Hans Nilsson är född i V. Vram.
Han kom i unga år till Svanskärns
socken, där han i byn Man haft
lantbruk alltså. Han har alltså
 varit en jägarensman på lantbruks-
rets område. Han är föd i 1851
men är ännu frisk och stark.

Hans bror lever ännu, som då han
har mycket delf, var det omöjligt
att tala med honom.

214.

2560

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2.

2: c

2

EN MAJ VISA.

Ack, ljuvlig tid,
när träden på marken bära frukt,
när blad och blommor giva lukt.
Ack ljuvlig tid
när fåglar i skogen kvittra
var på sitt vis lovsjunga Gud,
allt blad och blommor tittra
och bergen giva ljud.

2560

A ck rara bär

och allehanda härlig frukt
med ljuvlig smak, bahaglig lukt
oss växer här.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Och klara vattnet rinner så klart och vettigt
så klart som vore det kristall,
och man på jorden finner
ett skygd i djupan dal.

Ack ljuvlig tid!

Är det ej lust att leva här,
när man är fri från allt besvär?

Ack ljuvlig tid!

Men ett bör oss grant märka,
att döden alla gästa skall.

Kan det ej ängslan verka och ända glädjen all?

2560

2/6.

4.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Rikedom och ståt

och annat, som här glingra må,

man icke mera passar på

och rikedom och ståt.

Ty döden gör dem alla lika

igenom sina skarpa skott.

Båd' fattiga och rika

dem tar han alla bort.

Jag ej förstår,

vad grundlig rikdom är försann,

man här i världen finna kan,

jag ej förstår.

Men himmelen allena

den evig är och vara skall.

Där är ej död till mera,

ty där finns glädje all,

2560

217.

3.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Där finns ej gråt,
ej sjukdom, pest ej dyran tid,
ej krig och örlig, fejd och strid,
ej klagolåt.

Men där finns fröjd och gamman och ljuvlig sång
och ljuvlig sång med himmelsk ton,
den Gud ger allesamman,
som tro uppå hans son.

Ett ljuvligt stånd
där Herrans hus och tempel är.
Ej sol och måne lysa där
ett ljuvligt stånd.

Där livsens brunnar klara
från Gud och lammet rinna må,
och livsens träd det rara
uppå dess gator stå.

2560

218.

6.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ack himmelsk fröjd
där portarna av pärlor är,
grundvalar utav stenar skär
ack himmelsk fröjd.

Är jad av sorg betungad,
då gläds jag, när jag tänker på,
vad glädje, fröjd och huggnad
Guds barn de skola få!

Lev alltid så,
att du med denna lust och fröjd
en gång få uti himmels höjd
lev alltid så!

Ty är väl fröjd att finna
på denna vida världens borg.

Vår bästa levnadstimma
är idel möda och sorg.

219.

7.

2560

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNEBOK

Förlåt min synd

o store Gud och Fader huld

för din Sons död och pinas skull.

Förlåt min synd

och hjälp mig med din anda,

att jag ur denna jämmerdal

få flytta till det landet,

som är din fröjdesal.

Shane
Frost
Proctor
2/2/20

2560

8

ters bröd. Surt, sursött, kavring och siktebröd.

Julbaket skulle stå sig till fram på vårsidan

Vid julen hade man flera sorters "sul" /fläsk/, fläskalår och kött och på julaften fingo folket ta för sig, som de ville. Eljest skulle mor skära för dem.

På annandagens morgon skulle kreaturen alltid ha salt före dar och så skulle di ha mågad fähused innan solen gick upp.

Käse
Frösta
Rousköp
18.1.29

LUNDS UNIVERSITETETS
FOLKMINNERAGAV.

2560 221 *18 av Binde Nilsson* 29
ber. av Hans Nilsson

På annandagens morgon kommo *U. Trann*

staffanssjungarna ridandes för att sjunga.

Drängarna fingo då taga en häst
i stallet och sen redo de ikring, men fulla ble di.

Sagesmannen mindes något av
en staffansvisa:

Staffan var en stalledräng
håll fast i fålan min.
Den ene den var apelgrå
och den sitter Staffan på.

Far han går och traskar,
jag tror han kommer med flaskan.

Mor sitter vid spisen
och skär av grisen.
Håll fast i fålan min!

2560

222.

10
N.C.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Av julbrödet skulle alltid en bit
en kaka gömmas till våren. Den skulle dragarna ha Såkaka.
av den första dagen de gingo på vårarbetet.
Drängarna skulle också ha lite av kakan.

2560

223.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

11

J. f.

Mot blodhalning brukade man gi Folkmedicin.
kregen eng en blandning av salt, dyvelsträck och Djur.
vitlök.

Man brukade också plocka "blourter!"
De skulle kokas - d.v.s. rötterna - och sen fingo
de sjuka djuren vattnet att dricka. Blourten var en
gul blomma, som blomma på "framtierna" /vårarna/.

På slätten brukade de mot blodhalning
ge korna en "kåberpäng" /kopparpeng/. Den skulle
vara omlindad med letta spegefläsk, för att den
skulle lättare glatta ner. Hans Nilsson hade själv

använt det medlet och det hade hjälpt. Det syntes,
att pengen ble te nötta, för urinen var ärgig och
grön efteråt, men sen klarna den och ble som van-
ligt igen.

2560

22 8.

13
S:a

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Då en ko första gången skulle Skydd mot ont.
ut på bete eller första gången hon gick ut efter
kalvningen, skulle stål läggas på "skammelen"
/tröskelen/

2560 226.

14

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

En moder, som skulle föda, skulle Födelse.
krypa genom en fölahamn. Då gick förlossningen
lätt. Barnet blev emellertid, då det blev vuxet,
en varul, om det var en gosse och en mara, om det
var en flicka.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

2560

227.

15

A. C.

Bonde (Nilsen)
Per Claus (Nilsen)

Maran geck på folk om natten
o kröfta dom /krama dem/.

Maran.

De fanns folk, som va vulldaså-
dana av mödrarna /mödrarna hade vållat det/.

Sagesmannen hade haft en mörra, som
alltid blev flätad i manen, då hon på våarna
togs in , innan hon skulle börja köras.

~~1/2~~ Sagesmannen trodde, att det var möss
och rötter /råttor/, som flätade manarna.

Då ungdomen en kväll var samlad
vid en gammal brydestua, var där två, som hade
klätt ut sig med vita lakan o cegari munnen
för att skrämma de andra. Då de sedan skulle
ta te harafanan, mötte de ett vitt spöge ve en
gösselkårra. Di ble rädda för den, för di trodde
att de var en vålnad och sprungo ner i kårren.

Spökeri.

2560-229.

17.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

A. J.

Bäckahästen var lig ett van- Bäckahästen
lit ög o grao te färgen. Han kunde bli så lång som helst
lång som helst. En nabbo till sagesmannen, som
hade varit en stor skälm i sina unga dar, hade
varit ute för bäckahästen. Han och en annan pojk
kommo en kväll till en gammal smedja och där fingo de se
fingo de syn på en vit "märre". / På den tiden bruka-
de hästarna gå ute vintern igenom, vadan de trodde
att det var en vanlig häst. De satte sig upp på
den vida märren, men då ble där fart i henne.
Hon sprang direkt ner mot bäcken, men då blev

2560

230.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

128

den ene pojken så rädd, att han sa: "Koss i Jösse
namn!", och då kastades de av.

Skövsnuan talte di med om får.

Hon liknade ett vanligt "fruentömmen" o va Skogsnuvan.
grann te o titta på. Hon velle inte gärna vänna
se om, för hon va håll bagte som ett bagetru.
Hon brukte o förvilla folk o särskilt man-
folk komme titt ud får nå.

På den tiden hade byafolket ut-
markerna samfällt. Hanå Nilssons farfar hade en
gång varit ridande ute på utmarkerna för att se
till sina ollensvin. På hemvägen blev han vilse
på en markväg och hästen kunde inte heller hit-
ta rätt. Han red länge och väl, men till sist

kom han till en bro, som han kände igen och då kom han rätt. Men med detsamma hörde han ett högt skratt nere i ett allekärr. Det var skogsnuvan. Då han kom hem, var han så virrig, att han kände inte igen sin hustru.

Då sagesmannen var liten påg, hade de ollonsvin i en sköv ett par bösseskåd frå hans hem. Då han en gång hade kört dem dit upp, blev det snyfåg, då han skulle gå hem. Han gick då vilse och sprang fram och tillbaka så att han kom ner i ett kärr. Där hörde han, att någon pratade. Han gick åt det hållet i tron, att det var en torpare, men då kom han ut på fel ställe. De va skövsnuan, som hade förvillad`nom.

En man hade en vinterkväll varit på ett ställe efter mjölk. Det blev ett förfär-

ligt oväder, riktigt snyblag, så att han gick
vilse, när han gick hem. Han gick och gick
runt omkring, så att han till sist kom tillbaka
till samma ställe, där han hämtat mjölken.
De kände inte va nån an än skövsnuan, som
förvillad nom.

237.
2560LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV22
J. 1

Strax efter föden skulle
det kunnat. Man tog väl
vara på blötnett. För
med det kunde det möjligt
att bätas. Det var särskilt
den mest utslag hos barn

Sädes-
fall

Den blöta var blöd skulle
attän på bröstet läggas en
sax och en psalmbok.

Mången brukade beställa
sin blösta redan i livstiden.

2.
Snickare, som gjorde lek-
kistor satte an, att då de
heller på med färfärdigandet
av kistan, så kom den därefter
en månad och provade den och
då hördes ett färdigt spragande
och knagande i kistan. Sagenman-
nen kände en snickare, som
alltid började så tidigt på
morgonen på en kista, att han
blev färdig med den innan
kvällen. Detta därför han skulle
slippa att arbeta av natten till.

ÅLUNDS UNIVERSITET
FOLKLIVSMUSEUM

226.

2560

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKLIVSARKIV

24

J. e. 1

På vägen till och Brällarp.
 från kyrkan brukade skötta
 lyxa och skjuta för husparat.
 Brännvin och mat hade man
 med sig och med detta brakte-
 rades skottarna jukligen.

På hemvägen från Brällarp
 skato de också och även då
 bjöds på "med o fylle".

Då bruden skulle flytta
 "na där en färdig värmning."

Så skato de skland, så att
hästarna skrämdes i sken.

Traktarna hörs även då.

Vår hundens benziff

han kunde flyttklasserna an-
slut utgå till en 10-12 st.

Man hade ju små vagnar, så
där fick inte plats till så
mycket på varje lars.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

I Hans Mäsons mynhet Bränn-
brändes brännvin i varje stu- uins-
ga. Som råmme användes bränn
potatis. Den koktes järet
och maltes därpå till
s. k. "mäske". Helt tillsattes sen
och det hela fick stå och
jasa. Man hade endast en smula
brännvin. Det lamma "vättet", som
blev, då man sköljde kallades
"ättervänn" (efterrannet) och

i detta Lappars brödsbävar.
Man slog gärna en saps av
det skarpa brännivert di-
rekt på brödsbävar. Då
en sådan vankades.

2560 240.

U: a 28
/KUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Man staz i pygel upps
vid 2-3 tiden på morgonen.
Allra fräst fick man då smör
och bröd och en par supor
brännvin. Vid 7-8 tiden van-
kades "Lavra" och då fick
man sill och potatis och
drickabelandring. Middagen
var vid 12-tiden och då
var där alltså "nåd slavs
sill på baren."

Vid höstbark isgummiskt

Gårdens
liv o
arbete.
Mat-
ordning

Fick man meftan vid
4-tiden på e. m., vilken be-
stod av smör och bröd och
en sup. — Senare fick man
kaffe här denna måttid,
men i Hans Vilsons barndom
var inte kaffe vanligt.

2560

212.

30

J. f.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Brännan användes Kreaturen
nåtan vid alla slag av prea-
sursjudedomar. Hjälpste inte
det, fick man såsa klaka.

2560

243.

31

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Vil Sandvark brukare Falken-
man "prepa i samma må en lärin,
spig, slå detta in i en tråd Sandvark
och så aldrig mer gå till det
trådet.

J. B. 1.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Hans Nilssons bröder Folkme-
 hade vid en tillfälle en dicin.
 massa värtor på sina hän-
 der. Han kvattade på att Vårtor.
 möjligt, men han sist gick
 han till en klok gammal.

Hon tog en snöre och band
 en kant på snöret för varje
 värtor. Sen grävde hon ner
 snöret under en sten och
 antecknar som kunnat vara

rubbnade när fäcco värtarna
av det tog ungefär en månad,
men då var alla värtarna
borta.

Samme broder hade ju
insett att möjligt kunde.
"Han fick en gång "lee te
mad o han blai så upplad,
så han magta inte o gao."

Där var en gammal
gumma, som "mätte 'rom"
(mätte honom). Hon mätte
honom 3 gånger med en
snöre. Första gången slutade
snöret midt mellan 2 leder,
andra gången passade det
bättre och tredje gången

slutade det med i en led. Val
gumm an gjorde med snöret
visste inte Hans Nilsson.

Många vartens sjuk-
domar "kom en ve." En
vanligt batemetel vid så-
dana fall var att röka,
"röka med urter", som plöckes
med sinna arfven. Det skulle
vara 9 slag och "Sannhanssten"
annars attid (Sankt Hans-örter.)

I kungen lades äggan de finge.
Sensitoni finge de smär och
bröd och brännvin fästas.

På kvällen spjeds gille
från pojkar och flickor och
dessa fortätter vanligen da-
gen efter, då man oftast
fick ihop så mycket av
det räskte sin "ättgille"
också

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Maystämman samlatas Midsummer
midsummerafton på en öppen
plats i skogen, där man rest
en majstäng. Den hade tvästrä
och var klädd med grönt
och blommor samt med i
olika färger hyvelspånor.

I träden och buskarna
runt om dansplatsen hade
man hängd upp lyktan, pyrd-
da med färgat papper.

2560 248.

36

Trängarna och de ställe
bondsövernarna hade samman an-
skjutits sin brännvin och
"lite Prakterning" dessutom.

LUNDS UNIVERSITETETS
FOLKMINNESARKIV

Öppen Skåne
 Eld Text
 en Grusöpp
 1929

LUNDS UNIVERSITETS
 FOLKMINNESARKIV

Cyrol Bonde Nilsson
 P. W. Nilsson
 J. Hans.

Valborgsmässaopton

1:a

May

samlades bjöds drängar och
 tjejer från gård till gård och
 sjöng. Hans Nilsson kunde
 även en par majvisor.

Dagen efter - den 1:e maj -
 samlades drängarna i kring på
 de gårdar, där de sjungit
 och samlade ihop vad de fingo.
 Två stycken baro en korg
 med en sig på en stång